

TILLGÅNGEN TILL PREP I SVERIGE

Om PrEP

Preexpositionsprofylax (PrEP) är bromsmediciner för hiv som en person kan ta i förebyggande syfte för att undvika att kunna få hiv. I Sverige har PrEP varit godkänt att använda sedan hösten 2017. Det är främst personer som har hög risk att få hiv som behöver PrEP. RFSL anser att följande personer bör erbjudas PrEP: Män som har sex med män som har förhöjd risk för hivinfektion, transpersoner som har kondomlöst sex med män, sexarbetare, heterosexuella som har kondomlöst sex under resor till länder med hög hivprevalens samt män som har sex med män som själva efterfrågar PrEP.

Enkät till regionerna

RFSL skickade ut en enkät i september 2020 till infektionskliniker och smittskyddsenheter i samtliga regioner. I enkäten ställde vi frågor om regionernas rutiner och förskrivning av PrEP. Läkare från 20 av 21 regioner svarade på enkäten. Halland är den enda region som inte har svarat.

1219 personer får PrEP utskrivet

Alla regioner svarar att de har skrivit ut PrEP. PrEP skrivs ut mest i Stockholm (661 personer), Skåne (220 personer), Västra Götaland (155) och Uppsala (50 personer). I övriga regioner varierar antalet som fått PrEP mellan 2-20 personer.

Sammanlagt i denna enkät rapporterar klinikerna att 1219 personer får PrEP utskrivet idag (se tabell 1).

Det är sällan som regionerna nekar personer PrEP. Överlag verkar det som att de som nekats själva har valt att avstå efter att ha diskuterat med vårdgivaren kring sitt eget risktagande.

Lång kö i Stockholm, ingen kö i mindre regioner

Stockholm har i nuläget en kö som är cirka ett år lång och består av 750 personer. I Skåne består kön av 100 personer och är ett halvår lång. 14 av regionerna anger att de inte har någon kö i nuläget, men en person kan få vänta 2 veckor – 3 månader på ett första mottagningsbesök (se tabell 1).

Vissa väljer privata vårdgivare

Coridis Care är ett privat vårdföretag som också förskriver PrEP. De har i nuläget cirka 80 PrEP-patienter. De flesta kommer från Stockholm och väljer Coridis Care på grund av den långa kön hos Venhälsan. Coridis Care har ingen kö. Kostnaden för patienten blir 1800 kr första året, därefter 1250 kr följande år.

Coronapandemin har stoppat nyförskrivning av PrEP

Coronapandemin har slagit olika i olika regioner. 7 regioner uppger att PrEP-förskrivningen har påverkats då nybesök har ställts in eller skjutits upp under många månader. Region Uppsala, till exempel, har skjutit upp alla nybesök och ställt in några av uppföljningsbesöken på grund av pandemin. Testningsmöjligheterna har påverkats i mindre utsträckning, även om många regioner uppger att antalet som vill testa sig har gått ner sedan starten på pandemin.

De regioner som anger att coronapandemin har påverkat förskrivningen av PrEP är: Blekinge, Gävleborg, Skåne, Stockholm, Uppsala, Västmanland och Västra Götaland.

Dåligt med information till målgruppen

Ca 60 % av regionerna anger att de har gått ut med någon typ av information om att de skriver ut PrEP, men generellt sett är informationen mycket begränsad. Många av klinikerna informerar enbart genom att prata med patienter som kommer och verkar behöva PrEP. Andra har information på sin egen webbplats, men de har inte spridit informationen på andra sätt. I flera fall är det svårt att hitta informationen på webbplatsen.

Vissa kliniker, exempelvis i Skåne, har tagit hjälp av RFSL eller andra organisationer för att sprida information till målgruppen. Vissa kliniker har deltagit i media för att nå personer som behöver PrEP. Exempelvis har Infektionsmottagningen i Karlskrona utbildat ungdomsmottagningarna och STD-läkare om PrEP, men valt att inte gå ut med någon annan information om att PrEP finns att få i regionen.

Vissa säger att den information de gått ut med är muntlig information vid smittspårning eller vid annan kontakt med STI-mottagning, men att de inte spridit information till målgruppen bredare. En sådan klinik är Könsmottagningen vid Gävle sjukhus.

60 procent av regionerna anger alltså att de har gått ut med information, men vår genomgång visar att den informationen ofta är otillräcklig och enbart 40 procent kan anses ha gått ut med information värd att nämna.

Enkäten inte heltäckande

De flesta som svarat på enkäten är läkare och sjuksköterskor vid infektionskliniker. Detta innebär att svaren förmodligen speglar enskilda kliniker och inte nödvändigtvis helheten i en region. I vissa regioner finns kanske flera kliniker än de som svarat som skriver ut PrEP, vilket ger en underrapportering.

Tabell 1. Antalet som får PrEP, kötider och förskrivande kliniker

Region	Antal på PrEP	Kötid/Antal	Förskrivande kliniker
Stockholm	661	1 år/727	Venhälsan, Södersjukhuset
Skåne	220	6 mån/100	Centrum för sexuell hälsa
Västra Götaland	155	-	Könsmottagningen, Sahlgrenska
Uppsala	50	3 mån/14	Infektionsmottagningen, Akademiska
Västmanland	20	-	Infektionskliniken, Västerås
Östergötland	20	-	Hudkliniken, Universitetssjukhuset Linköping, Hudkliniken, Vrinnevisjukhuset Norrköping, STD-mottagning, Motala lasarett.
Västerbotten	16	-	Infektionsmottagningen, Norrlands universitetssjukhus
Dalarna	11	3 mån/1	Infektionskliniken, Falu lasarett
Gävleborg	10	-	Könsmottagningen och Infektionsmottagningen Gävle sjukhus
Jönköping	10	-	Infektionskliniken Ryhov Jönköping
Värmland	10	-	Hudkliniken, Centralsjukhuset Karlstad
Örebro	10	-	Infektionskliniken, Universitetssjukhuset Örebro
Jämtland/Härjedalen	5	-	Infektionskliniken, Östersunds sjukhus
Kronoberg	5	-	Infektionsmottagningen, Växjö
Västernorrland	5	-	Infektionskliniken, Länssjukhuset Sundsvall
Sörmland	4	-	Infektions- och lungkliniken, Mälarsjukhuset Eskilstuna
Norrbottn	3	-	Infektionskliniken, Sunderby sjukhus
Blekinge	2	-	Infektionskliniken, Karlskrona
Gotland	2	-	Infektions- och lungmottagningen, Visby lasarett
Kalmar	?	?	Infektionskliniken, Länssjukhuset Kalmar